

Реєстрація сортів рослин

Антоніна Пахаренко-Андерсон, керуючий партнер патентно-правової фірми «Пахаренко та партнери», президент Українського альянсу по боротьбі з підробками і піратством (UAACP), патентний повірений України

З 10 червня набули чинності зміни до Законів України «Про охорону прав на сорти рослин» (далі – Закон про сорти), «Про насіння і садивний матеріал», які були прийняті наприкінці листопада 2022 для приведення законодавства у сфері охорони прав на сорти рослин та насінництва і розсадництва у відповідність із положеннями законодавства Європейського Союзу.

Згідно із Законом про сорти можуть набуватися такі права на сорт рослин: особисті немайнові права інтелектуальної власності (ІВ) на сорт, що засвідчуються державною реєстрацією; майнові права ІВ на сорт, що засвідчуються патентом на сорт рослин; майнове право на поширення сорту, що засвідчується державною реєстрацією. Зазначені права на сорт набуваються заявником шляхом подання заявки до Міністерства аграрної політики та продовольства України (Мінагрополітики) з метою набуття прав на сорт, для якого ухвалена назва та який відповідає умовам та критеріям, визначеним Законом про сорти.

МІНАГРОПОЛІТИКИ

Мінагрополітики, окрім формування та реалізації державної політики у сфері охорони прав на сорти рослин, здійснює прийом та реєстрацію заявок на сорт рослин, розглядає заявки або передає їх на розгляд Українському інституту експертизи сортів рослин (УІЕСР). Міністерство готує і направляє заявнику повідомлення про прийняття заявки на сорт до розгляду, ввезення дослідних зразків сорту для цілей кваліфікаційної експертизи сорту та офіційного зразка, висновок про ухвалення назви. За результатами експертного висновку за заявкою на сорт Мінагрополітики приймає рішення про державну реєстрацію прав на сорт та/або державну реєстрацію сорту або про відмову у державній реєстрації прав на сорт та/або у державній реєстрації сорту, вносить відомості про сорти рослин до Реєстру заявок, Державного реєстру патентів на сорти рослин,

Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. У 15-денний строк з дати державної реєстрації сорту оформлює та видає патенти на сорти рослин, свідоцтва про авторство на сорти рослин, свідоцтва про державну реєстрацію сортів рослин та опубліковує відповідні відомості про сорти рослин в офіційному виданні.

УІЕСР

Своєю чергою УІЕСР розглядає заявки, проводить кваліфікаційну експертизу сорту, яка включає комплекс польових і лабораторних досліджень з метою встановлення відмінності, однорідності та стабільності сорту (ВОС) і, у випадках, встановлених Законом про сорти, показників придатності сорту для поширення в Україні (ПСП), необхідних для підготовки експертного висновку за заявкою на сорт. УІЕСР забезпечує зарахування платежів як зборів від

заявників та обліку документів про сплату відповідних зборів, зарахування або Perezaxaxування отриманих коштів.

ЗАЯВКА НА СОРТ РОСЛИН

Заявка складається українською мовою і повинна містити:

- 1) заяву про визнання прав на сорт за встановленою формою;
- 2) технічну анкету сорту за встановленою формою, яка містить відомості про походження сорту, у тому числі про методи та вихідні форми, що використовувалися для його створення, які є конфіденційною інформацією і зберігаються Мінагрополітикою та УІЕСР у таємниці;
- 3) показники придатності сорту для поширення в Україні за встановленою формою, якщо в заяві зазначено намір набуття майнове право на поширення сорту;

4) документи, що підтверджують наявність у заявника права на подання заявки, крім випадків, якщо: заявника можна ідентифікувати як селекціонера на підставі інформаційного обміну щодо поданих заявок між компетентними органами договірних сторін Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин від 02 грудня 1961 року, до якої Україна приєднана відповідно до Закону України від 02 серпня 2006 року № 60-V (далі — Конвенція); заявка подана селекціонером; заявка подана будь-якою особою для набуття статусу підтримувача сорту суспільного надбання або загальнопоширеного сорту.

До заявки додаються документи:

1. Документ про сплату збору за подання заявки, який подається разом із заявою або протягом двох місяців з дати подання заявки.

2. Документ, що підтверджує повноваження представника (якщо заявка подається через представника). Довіреність, видана поза межами України, підлягає легалізації в установленому законодавством порядку, а форма і строк дії такої довіреності визначаються законодавством країни, де вона була видана. Якщо довіреність викладена не українською мовою, то до неї додається засвідчений переклад на українську мову.

3. Заява про пріоритет, копія попередньої заявки разом із зазначенням дати подання цієї заявки та її номера, завірена органом, до якого вона була подана, та засвідчений переклад її українською мовою. Ці документи повинні надійти до Мінагрополітики до закінчення тримісячного строку від дати подання заявки.

4. Фотографії рослин або органів рослини сорту (додаються тільки для ботанічних таксонів, кваліфікаційна експертиза яких проводиться на підставі інформації, наданої заявником). Такі фотографії повинні відображати органи рослини об'єкта заявки (не менше двох) з ознаками, які дозволяють ідентифікувати сорт.

Офіційний зразок до заявки надається заявником у кількості та якості, необхідних для проведення кваліфікаційної експертизи.

**РІШЕННЯ
МІНАГРОПОЛІТИКИ**

Мінагрополітики здійснює державну реєстрацію сорту, якщо за результатами розгляду заявки встановлено, що: сорт є відмінним, одно-

рідним та стабільним; ухвалена назва сорту; сорт придатний для поширення в Україні.

Державна реєстрація сорту, що є сортом суспільного надбання, здійснюється Мінагрополітики, якщо за результатами позитивного розгляду заявки встановлено відповідність сорту одному з наступних критеріїв:

- завершений в Україні строк чинності майнових прав ІВ на сорт рослин;
- достроково припинено в Україні чинність майнових прав ІВ на сорт рослин, але не раніше 12 місяців від дати такого припинення;
- у разі відмови в Україні від майнових прав ІВ на сорт рослин.

Державна реєстрація сорту, що є загальнопоширеним сортом здійснюється, якщо у базі даних UPOV відсутні відомості про майнові права ІВ селекціонера щодо такого сорту, такий сорт вільно поширювався без набуття майнових прав ІВ на нього.

Державна реєстрація майнових прав ІВ на сорт здійснюється, якщо: сорт є відмінним, однорідним та стабільним; ухвалена назва сорту; встановлена новизна сорту.

У разі відповідності заявленого сорту встановленим Законом про сорти вимогам, наявності висновку про ухвалену назву сорту та сплати відповідного збору та/або державного мита, Мінагрополітики у 15-денний строк з дня отримання експертного висновку приймає рішення (наказ) про державну реєстрацію сорту та/або державну реєстрацію прав на сорт.

Якщо заявлений сорт не відповідає вимогам Закону про сорти Мінагрополітики приймає рішення (наказ) про відмову у державній реєстрації сорту та/або у державній реєстрації прав на сорт протягом 15 днів після спливу двох місяців, встановлених для подання мотивованої відповіді на експертний висновок. При цьому у 5-денний строк з дня прийняття рішення (наказу) про відмову Мінагрополітики повідомляє заявника про таке рішення (наказ) шляхом направлення повідомлення про відмову у державній реєстрації сорту.

Мінагрополітики протягом 10 календарних днів з дня прийняття відповідного рішення (наказу) опубліковує у відповідних реєстрах відомості про державну реєстрацію сорту та/або державну реєстрацію прав на сорт та видає заявнику документи про права на сорт.

**РЕЄСТРАЦІЯ В УКРАЇНІ
СОРТІВ, ЗАРЕЄСТРОВАНИХ
В ЄС ТА/АБО США**

Згідно із нормами Закону про сорти аграрії можуть швидко впроваджувати в життя найновіші сорти, які успішно пройшли державні тестування у ЄС або США і внесені в загальний каталог сортів ЄС або підтверджені Міжнародним союзом з охорони нових сортів рослин (UPOV). Мінагрополітики реєструє такі сорти рослин за спрощеною процедурою.

У разі державної реєстрації сортів, зареєстрованих у ЄС та США, на вимогу заявника (заявників) без проведення кваліфікаційної експертизи, складається заявка за окремою формою. При цьому до заявки додається опис сорту, оформлений у довільній формі.

Мінагрополітикою перевіряються відомості щодо такої заявки в базах даних UPOV та/або загальному переліку (каталозі) зареєстрованих сортів, опублікованому на офіційному сайті Європейської Комісії.

Державна реєстрація сорту здійснюється за умови встановлення Мінагрополітикою факту державної реєстрації такого сорту в ЄС та/або США, про що заявнику надсилається повідомлення про позитивні результати розгляду заявки.

Для сорту, зареєстрованого в країнах ЄС та/або США, якщо на вимогу заявника кваліфікаційна експертиза не проводилася Мінагрополітики у разі відповідності заявленого сорту вимогам Закону про сорти, наявності висновку про ухвалену назву сорту та сплати відповідного збору у 15-денний строк з дня надсилання повідомлення про позитивні результати розгляду заявки приймає рішення (наказ) про державну реєстрацію сорту.

СТРОКИ ОХОРОНИ

Права ІВ на сорт рослин є чинними з дати їх державної реєстрації та діють тридцять років для сортів деревних та чагарникових культур і винограду та двадцять п'ять років для всіх інших сортів.

Строк чинності майнових прав ІВ на сорт рослин може бути подовжений, але не більше ніж на п'ять років.

Майнове право на поширення сорту є чинним з дати прийняття рішення про державну реєстрацію сорту та діє безстроково, за умови сплати відповідного збору.

<http://pakharenko.ua/>